

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUÐNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΣΗΣ
COUR OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSCHE UNIE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĞUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (осми състав)

-1104284-

30 януари 2019 година*

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Контрол на пари в брой, които се внасят или изнасят от Европейския съюз — Регламент (ЕО) № 1889/2005 — Член 3, параграф 1 — Неизпълнение на задължението за деклариране — Член 4, параграф 2 — Мярка за задържане — Член 9, параграф 1 — Санкции, предвидени от националното право — Национална правна уредба, която освен лишаване от свобода или глоба в размер на една пета от недекларираната сума, предвижда и отнемане в полза на държавата на тази сума — Пропорционалност“

По съединени дела C-335/18 и C-336/18

с предмет две преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Софийски градски съд (България) и от Апелативен съд София (България) съответно с актове от 2 май 2018 г. и 16 април 2018 г., постъпили в Съда на 23 май 2018 г. в рамките на наказателни производства срещу

АК (C-335/18)

и

EP (C-336/18)

СЪДЪТ (осми състав),

състоящ се от: F. Biltgen, председател на състава, C. G. Fernlund (докладчик) и L. S. Rossi, съдии,

генерален адвокат: G. Hogan,

секретар: A. Calot Escobar,

* Език на производството: български.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 4, параграф 2 и на член 9, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1889/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година относно контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността (OB L 309, 2005 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 238 и поправка в OB L 104, 2015 г., стр. 52).
- 2 Запитванията са представени в хода на наказателни производства, образувани срещу АК и ЕР поради неизпълнение на задължението за деклариране на парични средства, пренасяни през българската граница, която е външна граница на Европейския съюз.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съображения 2, 5 и 6 от Регламент № 1889/2005 гласят следното:

„(2) Въвеждането на печалбите от незаконни действия във финансовата система и тяхното инвестиране, след изпирането им, са вредни за стабилното и устойчиво икономическо развитие. Съответно Директива 91/308/EИО на Съвета от 10 юни 1991 г. относно предотвратяване използването на финансовата система за изпиране на пари [OB L 166, 1991 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 1, стр. 103] въведе механизъм за предотвратяване на изпирането на пари в рамките на Общността посредством наблюдение на операциите на кредитните и финансовите институции и определени професии. Тъй като има рисък приложението на този механизъм да доведе до увеличение в движението на пари в брой за незаконни цели, към Директива [91/308] се добавя контролна система за пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността.

[...]

(5) В съответствие с това пари в брой, които се намират във физическо лице, което влиза или излиза от Общността, подлежат на деклариране съгласно принципа за задължителното деклариране. Той позволява на

митническите органи да събират информация относно такива движения на пари в брой и когато това е целесъобразно, да обменят тази информация с други органи. [...]

- (6) С оглед на превантивната му цел и възпиращ характер, задължението за деклариране следва да се [изпълнява] при влизане или напускане на Общността. Обаче на деклариране подлежат само пари в брой в размер [на] 10 000 EUR и повече, с цел да се съредоточи вниманието на органите върху значителни по обем парични потоци. Също така следва да се определи, че задължението за деклариране се прилага за физическото лице, носещо пари в брой, независимо дали то е собственикът им или не“.

- 4 Член 3, параграф 1 от този регламент гласи:

„Всяко физическо лице, което влиза или излиза от Общността и носи пари в брой на стойност 10 000 EUR или повече, е задължено да декларира тази сума пред компетентните органи на държавата членка, през която влиза или излиза от Общността, в съответствие е настоящия регламент. Задължението за деклариране се счита за неизпълнено, ако декларираната информация е невярна или непълна“.

- 5 В член 4, параграф 2 от посочения регламент се предвижда следното:

„Ако задължението за деклариране, предвидено по член 3, не е изпълнено, парите в брой могат да бъдат задържани след издаване на административно решение в съответствие е условията, предвидени по националното законодателство“.

- 6 Член 9, параграф 1 от същия регламент предвижда:

„Всяка държава членка въвежда санкции, които се налагат при неспазване на задължението за деклариране по член 3. Тези санкции трябва да са ефективни, съразмерни и възпиращи“.

Българската правна уредба

- 7 Член 251, алинея 1 от Наказателния кодекс (ДВ, бр. 26 от 2 април 1968 г.), в редакцията му преди изменението през 2017 г., предвижда, че който не изпълни задължение за деклариране на парични средства, пренасяни през българската граница, която е външна граница на Европейския съюз, и стойността на предмета на престъплението е в особено големи размери, се наказва с лишаване от свобода до шест години или с глоба в размер на двойната сума на предмета на престъплението.
- 8 Според член 251, параграф 1 от Наказателния кодекс, в редакцията му след посоченото изменение, неизпълнението на задължението за деклариране се

наказва с лишаване от свобода до пет години, а предвидената глоба е в размер на една пета от стойността на предмета на престъплението.

- 9 И в редакцията си след споменатото изменение член 251, алинея 2 от Наказателния кодекс все още предвижда, че предметът на престъплението или неговата равностойност се отнема в полза на държавата.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Дело С-335/18

- 10 На 9 декември 2015 г., докато се готви да се качи на полет за Израел, АК е задържан на летище София (България) с 20 000 американски долара (USD) (около 18 200 EUR) и 10 300 EUR, които се равняват на 55 897,45 български лева (BGN). АК не е обявил предварително намерението си да пренесе тези парични суми в брой при напускане на територията на Република България и на Съюза.
- 11 С присъда от 17 ноември 2017 г. на основание член 251, параграф 1 от Наказателния кодекс, в редакцията му преди изменението през 2017 г., Софийски районен съд (България) осъжда АК на глоба от 111 794,90 BGN, представляваща двойния размер на недекларираната парична сума в брой, и разпорежда отнемането в полза на държавата на недекларираните суми в съответствие с член 251, параграф 2 от Наказателния кодекс.
- 12 АК обжалва тази присъда пред Софийски градски съд (България), като твърди, че тя е неправилна, неоснована и не отговаря на събранныте доказателства.
- 13 Последната юрисдикция си задава въпроса дали член 251, параграф 2 от Наказателния кодекс, който предвижда отнемане на недекларираната парична сума, съответства на правото на Съюза.
- 14 При тези обстоятелства Софийски градски съд решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Дали разпоредбата на чл. 4, пар. 2 от Регламент 1889/2005 следва да се тълкува в смисъл, че позволява национално законодателство, което да предвижда автоматично отнемане в полза на държавата на задържана недекларирана по надлежния ред сума, пренасяна през външна граница на ЕС, като последица единствено от недекларирането на сумата и без това отнемане да е необходимо за установяване на произхода на съответната сума?
- 2) Дали разпоредбата на чл. 9, пар. 1 от Регламент 1889/2005 следва да се тълкува в смисъл, че допуска национално законодателство, което за посоченото във въпрос 1 действие, наред с наказанията лишаване от

свобода до пет години или глоба в размер на една пета от стойността на престъплението, да предвижда като задължително и отнемане на предмета на престъплението в полза на държавата, без да има значение произходът на недекларираната сума?“.

Дело C-336/18

- 15 С определение от 21 юни 2017 г. на основание член 251, параграф 1 от Наказателния кодекс, в редакцията му преди изменението през 2017 г., в производство, в което подсъдимият се е признал за виновен, Районен съд Сливница (България) осъжда ЕР на лишаване от свобода от четири месеца, като изтърпяването на наказанието е отложено за срок от три години, за неизпълнение на задължението за декларирание на парични суми в брой, пренасяни през българската граница, която е външна граница на Съюза.
- 16 Освен това в съответствие с член 251, параграф 2 от Наказателния кодекс предметът на престъплението — 46 000 EUR, е отнет в полза на държавата.
- 17 Тъй като българското законодателство предвижда извънреден способ за проверка на подобни съдебни решения, ЕР отправя искане до Апелативен съд София (България) за възстановяване на наказателното производство срещу него.
- 18 Пред тази юрисдикция ЕР твърди, от една страна, че осъждането на лишаване от свобода от четири месеца е непропорционално и нарушава правото на Съюза, и от друга страна, че автоматичното отнемане в полза на държавата на цялата недекларирана сума е също непропорционално.
- 19 При тези обстоятелства Апелативен съд София решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
 - „1) Следва ли разпоредбата на чл. 4 пар. 2 от Регламент [№ 1889/2005], предвиждаща задържането на недекларираната сума, съобразно предвидения в националното законодателство правен ред, да се тълкува в смисъл, че позволява автоматичното ѝ отнемане в полза на държавата като следствие на недекларирането ѝ, без да се извършва проверка за нейния произход или разпоредбата на член 4 параграф 2 от Регламент № 1889/2005 следва да се тълкува като позволяваща единствено временното задържане на сумите до извършване на преценката за техния произход от компетентните национални органи? Съответно отговаря ли нормата на член 251, алинея 2 от Наказателния кодекс на възможността, въведена в член 4, параграф 2 от Регламента?
 - 2) В зависимост от отговора на първия въпрос — следва ли разпоредбата на чл. 9, пар. 1 от Регламент № 1889/2005 да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която за неизпълнението на задължението по член 3 от Регламента предвижда кумулиране на

санкциите лишаване от свобода, глоба и отнемане в полза на държавата на недекларираната сума, без да се извършва проверка на нейния произход[?] Отговаря ли съвместното приложение на разпоредбите на член 251, алинея 1 и член 251, алинея 2 от Наказателния кодекс, включващи налагане на съответното наказание предвидено в член 251, алинея 1 от Наказателния кодекс и следващото се от осъдителния съдебен акт отнемане в полза на държавата на инкриминираната сума — предмет на престъплението по член 251, алинея 1 НК, задължение по алинея 2 за отнемане на сумата, на изискването на член 9, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 г., съгласно което санкцията за неизпълнението на член 3 от Регламента трябва да бъде ефективна, възпираща и съразмерна на извършеното нарушение и обществената му опасност?“.

- 20 С определение на председателя на Съда от 29 юни 2018 г. дела С-335/18 и С-336/18 съединени.
- 21 С писма от 13 юли 2018 г. секретариатът на Съда пита запитващите юрисдикции дали поддържат преюдициалните си запитвания предвид постановяването на определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu (C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574) по преюдициално запитване, в основата на което стои прилагането на редакцията на член 251 от Наказателния кодекс преди изменението през 2017 г.
- 22 С писмо, постъпило в секретариата на Съда на 10 август 2018 г., Апелативен съд София уведомява Съда, че поддържа само втория си преюдициален въпрос (дело С-336/18).
- 23 С писмо, постъпило в секретариата на Съда на 13 август 2018 г., Софийски градски съд уведомява Съда, че поддържа преюдициалното си запитване в неговата цялост (дело С-335/18), като се позовава на обстоятелството, че член 251, параграф 1 от Наказателния кодекс е бил изменен през 2017 г.

По преюдициалните въпроси

- 24 Съгласно член 99 от Процедурния правилник, когато отговорът на преюдициален въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или не оставя място за разумно съмнение, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 25 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящите дела.
- 26 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващите юрисдикции по същество искат да се установи дали член 4, параграф 2 и член 9, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в

главните производства, която като санкция за неизпълнение на предвиденото в член 3 от посочения регламент задължение за деклариране, освен лишаване от свобода до пет години или глоба в размер на една пета от недекларираната парична сума в брой, предвижда и отнемане в полза на държавата на тази недекларирана сума.

- 27 Както Съдът вече е приел, от съображения 2, 5 и 6 от Регламент № 1889/2005 е видно, че същият този регламент има за цел предотвратяването, възпирането и избягването на въвеждането на печалбите от незаконни действия във финансовата система и тяхното инвестиране, след изпирането им, по-специално посредством въвеждането на принципа на задължителното деклариране на такива движения, което позволява събирането на информация за тях (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 18 и определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu, C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574, т. 22).
- 28 В това отношение член 3, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 предвижда, че всяко физическо лице, което влиза или излиза от Съюза и носи пари в брой на стойност 10 000 EUR или повече, е задължено да декларира тази сума пред компетентните органи на държавата членка, през която влиза или излиза от Съюза.
- 29 Освен това член 4, параграф 2 от споменатия регламент предвижда възможността парите в брой, които не са били деклариирани съобразно предвиденото в член 3 от същия регламент, да бъдат задържани — след издаване на административно решение и в съответствие с условията, предвидени в националното законодателство — по-специално с цел да се позволи на компетентните органи да извършат необходимия контрол и проверки във връзка с техния произход, предназначение и местоназначение (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 33 и определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu, C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574, т. 24).
- 30 Що се отнася до санкциите, приложими в случай на неизпълнение на задължението за деклариране по член 3 от Регламент № 1889/2005, член 9, параграф 1 от същия регламент предвижда, че всяка държава членка въвежда такива санкции, като те трябва да са ефективни, съразмерни и възпиращи.
- 31 В това отношение съгласно постоянната практика на Съда при липса на хармонизация на законодателството на Съюза в областта на санкциите, приложими при неспазване на условията, предвидени от установлен в това законодателство режим, държавите членки са компетентни да изберат санкции, които според тях са подходящи. Те обаче са длъжни да упражняват компетентността си при спазване на правото на Съюза и на неговите общи принципи, а следователно и при спазване на принципа на пропорционалност (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 21 и

цитираната съдебна практика, и определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu, C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574, т. 26).

- 32 В частност предвидени в национално законодателство административни или санкционни мерки не трябва да надхвърлят границите на необходимото за постигане на легитимно преследваните от същото това законодателство цели (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 22 и цитираната съдебна практика, и определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu, C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574, т. 27).
- 33 В този контекст строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказваните с тях нарушения, като по-специално се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава основният принцип на пропорционалност (решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, т. 23 и цитираната съдебна практика, и определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu, C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574, т. 28).
- 34 По отношение на споровете в главните производства следва да се отбележи, че ефективният и възпиращ характер на предвидените в член 251 от Наказателния кодекс санкции не се оспорва пред запитващите юрисдикции и не е поставен под въпрос от тези юрисдикции в преюдициалните им запитвания. Въщност тази разпоредба, приложима в случаите, когато стойността на недекларираната сума е „в особено големи размери“, предвижда не само лишаване от свобода до пет години или глоба в размер на една пета от недекларираната сума, но и отнемане в полза на държавата на цялата тази сума.
- 35 Така санкции като разглежданите в главните производства се явяват подходящи за постигането на преследваните от Регламент № 1889/2005 цели и за гарантиране на ефективното изпълнение на задължението за деклариране по член 3 от същия регламент, тъй като са от естество сериозно да възпрат съответните лица от неизпълнението на това задължение.
- 36 При все това в решение от 16 юли 2015 г., Chmielewski (C-255/14, EU:C:2015:475, т. 30 и 31), Съдът приема, че глоба, която е в размер на 60 % от недекларираната сума пари в брой, когато тази сума е по-голяма от 50 000 EUR, и която глоба е наложена за неизпълнение на задължението за деклариране по член 3 от Регламент № 1889/2005, не изглежда съразмерна предвид естеството на съответното нарушение. Въщност Съдът приема, че подобна глоба надхвърля границите на необходимото, за да се гарантира изпълнението на посоченото задължение и да се осигури осъществяването на преследваните с този регламент цели, тъй като санкцията по член 9 от споменатия регламент има за цел да се санкционират не евентуални измамни или противозаконни действия, а само неизпълнението на това задължение (определение от 12 юли 2018 г., Pinzaru и Cirstinoiu, C-707/17, непубликувано, EU:C:2018:574, т. 31).

- 37 С оглед на изложените съображения в настоящия случай следва да се констатира, че макар предвидените от националното право санкции да са приложими само когато недекларираната сума е „в особено големи размери“, фактът, че разглежданата в главните производства национална разпоредба предвижда не само лишаване от свобода до пет години или глоба в размер на една пета от стойността на недекларираната сума, но освен лишаването от свобода или глобата, и отнемане на цялата тази недекларирана сума, надхвърля границите на необходимото за гарантиране на изпълнението на задължението за деклариране.
- 38 Въщност с оглед на изложените в точка 36 от настоящото определение съображения, дори и неизпълнението на задължението за деклариране да се наказваше само с отнемане в полза на държавата на цялата недекларирана сума, без каквото и да е лишаване от свобода или глоба, сама по себе си тази мярка би надхвърлила границите на необходимото за гарантиране на изпълнението на това задължение за деклариране. Предвид обстоятелството, че според Съда глоба в размер на 60 % от недекларираната сума пари в брой, наложена за неизпълнение на посоченото задължение, не изглежда съразмерна предвид естеството на съответното нарушение, по-тежка мярка като отнемането в полза на държавата на цялата недекларирана сума а fortiori не би могло да се счита за съразмерна.
- 39 На последно място, отнемането в полза на държавата на недекларираната сума, както е предвидено в разглежданото в главните производства законодателство, не може да се разглежда като мярка за задържане по смисъла на член 4, параграф 2 от Регламент № 1889/2005. Въщност от точки 27 и 29 от настоящото определение следва, че посочените в тази разпоредба мерки за задържане са най-вече средства за събиране на информация относно движението на пари в брой, за да се провери дали то не се извършва за незаконни цели. Според обясненията на запитващите юрисдикции обаче разглежданата в главните производства мярка по отнемане е задължителна и се отнася до цялата недекларирана парична сума, независимо от нейния произход. Като такава тя не представлява средство за събиране на информация относно движението на пари в брой, а санкция по смисъла на член 9 от посочения регламент.
- 40 С оглед на всички изтъкнати съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 4, параграф 2 и член 9, параграф 1 от Регламент № 1889/2005 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главните производства, която като санкция за неизпълнение на предвиденото в член 3 от този регламент задължение за деклариране, освен лишаване от свобода до пет години или глоба в размер на една пета от недекларираната парична сума в брой, предвижда и отнемане в полза на държавата на тази недекларирана сума.

По съдебните разноски

- 41 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (осми състав) определи:

Член 4, параграф 2 и член 9, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1889/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година относно контрола на пари в брой, които се внасят и изнасят от Общността, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба като разглежданата в главните производства, която като санкция за неизпълнение на предвиденото в член 3 от този регламент задължава да декларира, освен лишаване от свобода до пет години или глоба в размер на една пета от недекларираната парична сума в брой, предвижда и отнемане в полза на държавата на тази недекларирана сума.

Съставено в Люксембург на 30 януари 2019 година.

Секретар

Председател на осми състав

A. Calot Escobar

F. Biltgen

Вярно с оригиналата, Люксембург, дата: _____	
31.01.2019	За Секретар, по пълномощие
Началник на отдел	